

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto - - - \$6.00
Za pol leta - - - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: Chelsea 3-3878

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1870

NO. 123. — ŠTEV. 123.

NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 25, 1932. — SREDA, 25. MAJA 1932

TELEFON: Chelsea 3-3878

VOLUME XXXX. — LETNIK XXXX.

SOCIJALISTI ZAHTEVAJO ODPRAVO PROHIBICIJE

SMITH OPOREKA HOOVERJU IN PRAVI, DA JE TREBA TAKOJ PRESKRBI NEZAPOSLENIM DELO

Na narodni konvenciji socialistične stranke je bila sprejeta "mokra" planka. — Socijalisti zahtevajo državno kontrolo nad prodajo opojnih pijač. Vsaka posamezna država naj zase odloči glede suše in mokrote. — Demokratje v državi New Jersey bodo na narodni konvenciji predlagali Smitha za predsedniškega kandidata.

MILWAUKEE, Wis., 23. maja. — Delegatje na socialistični narodni konvenciji so sprejeli v strankin program takozvano mokro planko. Za tozadeveni predlog je bilo oddanih 81, proti predlogu pa 71 glasov.

Večina delegatov zahteva preklic osemnajstega amendmenta. Ko bi bil amendment odpravljen, naj prevzame vlada kontrolo nad izdelovanjem in prodajo opojnih pijač. Vsaka posamezna država naj ima pravico sama zase odločiti, če je za prodajo opojnih pijač ali proti.

Danes je imel sijajen govor socialistični predsedniški kandidat Norman Thomas. Izrazil je upanje, da v volilni kampanji ne bo igralo nobene vložnasprotje med raznimi frakcijami. Ako bo se to zgodilo, bi bili pokvarjeni sijajni izgledi, ki jih imajo socialisti že dolgo vrsto let.

Posebni odbor ki sestavlja strankin program, je priporočil ustanovitev socijalnega zavarovanja za farmerje. Za slučaj slabe letine naj bi dobil farmer nekaj odškodnine; ustavo bi bil treba v gotovih ozirih izpremeniti, predsednika in podpredsednika naj bi narod direktno volil, najvišje zvezno sodišče naj pa izgubi svojo oblast nad ustavnostjo postav.

Manjinsko poročilo programnega odbora zahteva radikalno zmanjšanje obroževanja in odpravo vojaških vežbališč.

Ko je bil izvoljen za strankinega načelnika Morris Hilquitt iz New Yorka, bi kmalu prišlo med delegati do resnega razkola. Pozneje se je spor nekoliko polegel, včeraj je pa znova vzplametel, ko je govoril Charles Hill iz Massachusetts ter odločno napadal "staro gardo" socialistične stranke.

S tem je mislil newyorško skupino, ki skuša baje izvajati nad stranko diktaturo.

Bivši governer newyorške države in eden izmed kandidatov za predsedniško nominacijo, je ostro napadel načrt predsednika Hooverja za odpravo depresije in za pomoč nezaposlenim.

Predvsem je očital predsedniku Hooverju, da njegovi predlogi niso konstruktivni ter dejal:

— Naša najvažnejša naloga je, ki jo pa predsednik skoro popolnoma pozablja, preskrbi milijonom nezaposlenih produktivno zaposlitev.

Ta problem presega po važnosti vsa formalna naziranja, vse dlakocepstvo in vse finančne teorije, pa naj bodo še tako spretno spletene. Ako ne bomo rešili te naloge na širokopotezen način, bomo po par mesecih prisiljeni uveljaviti bolj drastične odredbe, kajti milijoni nezaposlenih bodo izgubili potrebljivost in zaupanje v one, kateri pravijo, da jim skušajo pomagati.

Nato se je zavzel Smith za davek na pivo in za davek na prodajo.

Dvaintrideset delegatov države New Jersey, ki se bodo udeležili demokratske narodne konvencije v Chicagu, je včeraj sklenilo, da bodo podpirali

Herriot bo sestavil novo ministrstvo

SLABIČASI ZA ZDRAVNIKE

V sled depresije so nekateri zdravniki postali vozniki taksijev. — Mnogi so tudi nočni čuvaji.

Buffalo, N. J., 24. maja. — Na konvenciji zdravstvenega društva je novi predsednik dr. Charles Gordon Heyd iz New Yorka rekel, da je bilo vsled depresije prisiljenih več zdravnikov upustiti svojo zdravniško službo ter si poiskati druge službe, kot vozniki taksijev, nočni čuvaji, vozniki vpenjanja itd.

Toda depresija ni samo zelo omejila dohodek zdravnikov, temveč tudi mnogo bolnikov ne dobiva potrebne zdravniške pomoči, — je reklo dr. Heyd.

Zapiski kažejo, da je 20 odstotkov družin, ki so imele prej stalne zdravnike, sedaj brez zdravnikov. Številni bolnikov, ki obiskujejo zdravnike, se je znižalo za 40 odstotkov, ker bolniki sedaj isčejo pomoč po bolničnah in klinikah, ki nudijo pomoč brezplačno.

Dr. Heyd pravi, da je največ bolnikov, ki nimajo zdravniške pomoči, takih, ki maju kožne bolezni.

Edino razveseljiv pojav v depresiji je, da ni opaziti posebnega narastka bolezni. Toda bolnici so prenapolnjene in najbrže zato, ker se bojni vsled pomanjkanja denarja ne morejo zdraviti doma. Zato gre v bolnišnice in zapade dobrodelnosti. V bodočnosti pa bo narastlo številojeti in več drugih bolezni, ki so posledica slabe prehrane. Največ bodo trpeči otroci izpod enega leta, ako se razmene v kratkem času ne izboljšajo.

GEN. ŠIRAKAVA JE UMRL

Šanghaj, Kitajska, 23. maja. Vrhovni poveljnik japonske armade v bojih za Šanghaj, general Jošimori Širakava, ki je bil pri bombnem napadu 29. aprila ranjen z mnogimi drugimi japonskimi častniki in uradniki, je danes umrl.

Tokio, Japonska, 23. maja. — Japonski cesar Hirohito je podelel generalu Širakava naslov barona, ko je izvedel, da je general umir.

Širakava je bil med šestimi visokimi japonskimi častniki, ki so bili ranjeni vsled eksplozije bombe v Hongkew parku 29. aprila, ko je japonska armada obhajala rojstni dan cesarja.

General Širakava je bil vrhovni poveljnik japonskih čet na Kitajskem. Bil je star 62 let in je vidiel že mnogo vojn. Bil je tudi povojnik v rusko-japonski vojni.

Bombni napad pripisujejo Japonci krm revolucionarjem in ob času napada je bilo poročano, da je kos bombe zadel generala Širakava v obraz in da ni bil nevarno ranjen.

Smitha, če bo nastopil kot kandidat za predsedniško nominacijo.

Po njihovem mnenju ima Smith še najbolj konkretne predloge za izboljšanje sedanjega brezupnega položaja.

ANGLIJA HOČE IMETI ŠPIJONA

V New Yorku je bil prijet Fritz Duquesne, ki je špijoniral za Nemčijo. Anglija ga skuša dobiti v svojo oblast.

London, Anglija, 25. maja. — Angleška vlada bo napravila vladu na področju v vojski, ki bo imela vlastno špijonsko agencijo. — Določeni deli telesa umorjenega premogarja je bil shranjen v alkoholu. — Dokaz šerifu.

Harlan, Ky., 24. maja. — Šerif John Henry Blair je prejel kot dokaz, da so bile ubite v boju med premogarji in šerifovimi deputi 5. maja 1931 več kot štiri osebe, v obliki dela telesa nekaj majnerja, vendar truplo je bilo shranjeno v alkoholu.

Ob času bojev je bilo naznanjeno, da sta bila ustreljena dva deputija, en trgovski pomočnik in en major.

Trgovce J. A. Burgener iz Ewarts, Ky., pa je prinesel šerifu Blairu dokaz, da je bil ubit eden več.

Burgener je reklo, da mu je nek mož s hribom, ki mu ni hotel povedati svojega imena, ker se je bil sodniške preiskave, prinesel delo človeškega telesa in mu je povedal čudno zgodbu, kako je našel te dele.

Mož je reklo, da je telo razrezal, da bi ga mogel skriti in se izogniti sumnji, da je bil v nem usodeljen pohod.

— Slišali smo, da je bilo tedaj ubitih pet oseb, — je reklo šerif Blair, — in to je temu dokaz.

TEŽAVE ZALJUBLJENEGA PRINCA

Washington, D. C., 24. maja. — Siamski princ New Sukawasti sedaj mora okušati diplomatsko in kraljevsko težavo svoje domovine. Prince ima namreč rad gledališčko plesalko Chio Baker iz New Yorka.

Siamski kralj Prajadhipok je naročil svojemu poslaniku v Washingtonu Pmya Subarni Sompati, da mora na vsak način preprečiti, da bi se princ poročil z navadno plesalko.

Prince je dijak na Princetonu vseči in je svojo skrivnost zaupal poslaniku, toda omenil, da dekleta ne misli poročiti.

Prince Sukawasti je nečak siamskega kralja, ki mu je zagrozil, da bo izgubil vse kraljevske pravice in določeno, ki znača več milijonov dolarjev, ako poroči našad.

Policeja je nato preiskala tovor njegovega avtomobila in našla sledete:

Dve galoni alkohola, dva pijana moža, ki sta ložala v avtomobilu in tisoč funtor dinamita.

POROČATI O SAMOMORU NI DOVOLJENO

Istanbul, Turčija, 24. maja. — V Turčiji je prepovedano objavljati poročila o samomoru. Toda vsi časopisi so pozabili na postavo, ko se je v Parizu ustrelil.

Obstaja tudi vsebovno vojno je na besede kralja Viktorka Emanuela bilo ob grobu nepoznatega vojaka izpuščenih 30.000 golobov, ki so bili prinešeni iz vseh italijanskih mest.

KITAJCI ZAŽGALI JAPONSKI PARNIK

Šanghaj, Kitajska, 23. maja. — Japoneci so arretirali 30 kitajskih pristaniških delavcev, katere sumnijo, da so zanetili ogenj na Japonskem parniku Bombay Maru, ki je vozil zelo eksplozivne snovi.

Smitha, če bo nastopil kot kandidat za predsedniško nominacijo.

Po njihovem mnenju ima Smith še najbolj konkretne predloge za izboljšanje sedanjega brezupnega položaja.

ŽALOSTEN DOKAZ UMORA

Deli telesa umorjenega premogarja je bil shranjen v alkoholu. — Dokaz šerifu.

Harlan, Ky., 24. maja. — Šerif John Henry Blair je prejel kot dokaz, da so bile ubite v boju med premogarji in šerifovimi deputi 5. maja 1931 več kot štiri osebe, v obliki dela telesa nekaj majnerja, vendar truplo je bilo shranjeno v alkoholu.

Ob času bojev je bilo naznanjeno, da sta bila ustreljena dva deputija, en trgovski pomočnik in en major.

Trgovce J. A. Burgener iz Ewarts, Ky., pa je prinesel šerifu Blairu dokaz, da je bil ubit eden več.

Burgener je reklo, da mu je nek mož s hribom, ki mu ni hotel povedati svojega imena, ker se je bil sodniške preiskave, prinesel delo človeškega telesa in mu je povedal čudno zgodbu, kako je našel te dele.

Mož je reklo, da je telo razrezal, da bi ga mogel skriti in se izogniti sumnji, da je bil v nem usodeljen pohod.

— Slišali smo, da je bilo tedaj ubitih pet oseb, — je reklo šerif Blair, — in to je temu dokaz.

KAJ JE VOZIL PIJAN AVTOMOBILIST

Ottumwa, Ia., 24. maja. — Policeja je ustavila tovorni avtomobil, katerega je vozil Earl Price in ga je arretirala, ker je bil pijan.

Na policejski postaji so mu napravili pridigo, kakšna nesreča se lahko zgodi, ako kdo v pijanosti vozi avtomobil.

Policeja je nato preiskala tovor njegovega avtomobila in našla sledete:

Dve galoni alkohola, dva pijana moža, ki sta ložala v avtomobilu in tisoč funtor dinamita.

IZPUSTILI SO 30.000 GOLOBOV

Rim, Italija, 24. maja. — Ob prilici obhajanja 17-letnico, ki je stopila Italija v svetovno vojno je na besede kralja Viktorka Emanuela bilo ob grobu nepoznatega vojaka izpuščenih 30.000 golobov, ki so bili prinešeni iz vseh italijanskih mest.

SOVJETI NE DOVOLE PREHODA

Moskva, Rusija, 24. maja. — Sovjetska vlada je zavrnila prošnjo Lorda Lyttena, da bi dovolila Ligini komisiji, ki je imela namen preiskovati razmere v Manzuriji, peljati se preko sovjetske ozemlja iz Mukdena na otok Sahalin. Komisija je hotela obiskati kitajskoga generala Ma Čana Šana na potu iz Kitajske v Blagoveščensk.

Smitha, če bo nastopil kot kandidat za predsedniško nominacijo.

Po njihovem mnenju ima Smith še najbolj konkretne predloge za izboljšanje sedanjega brezupnega položaja.

VAŽNA POSVETOVANJA GLEDE FINANC IN ZUNANJE POLITIKE

PARIZ, Francija, 24. maja. — Predsednik francoske republike, Albert Lebrun, je danes namignil, da bo Edouard Herriot, voditelj radikalnih socialistov, prvi, kateremu bo poveril sestav novega francoskega kabineta. Herriot se bo nemudoma z vso vnemo lotil poverjene mu naloge.

Predsednik Lernu je pozval si- noči Herriota k sebi ter se z njim več kot podlugo uro posvetoval. Razpravljala sta o najvažnejših problemih Francije, namreč o francoski zunanjosti politiki in finančnih problemih.

Pozneje sta bila pozvana k posvetovanju tudi sedanji ministriki predsednik Andre Tardieu in finančni minister Pierre Flandin.

Vse kaže, da bo ostala zunanjost politika Francije neizpremenjena. Kakor Tardieu, bo tudi Herriot vztrajal na stališču, da mora imeti Francija najprej potrebne jamčine, potem šele se bo lotil razročitve.

Predvsem bo zahteval Herriot, naj izvaja Liga narodov tudi neko policijsko oblast. Liga najima posebno armado, v katero naj bi prispevale vse države, ki so v Ligiji zastopane, nekaj svojega

KRATKA DNEVNA ZGODBA

JOHN GALSWORTHY:

DEEŠKI MLINAR

MacCreedy je veljal za poštenega moža, a je bil vendar izobčenec svoje vase.

Ništa takega niso vedeli o njem: nasprotino, bil je graščinski brodar in vsak večer je v gostilni pripovedoval, da bi bil ostal navaden sluga z mesečno plačjo brez vsakega upanja, da bi si na pošten način zaslužil kak penn, če se ne bi bil tako potegnili za svoje pravice.

Pennyje je služil tako, da je jedan od vsake osebe — izvzemši graščinske — ki jo je prepeljal čez reko, po eno šestico brodarine. Vsa-

ko noč je ostanjal v krému, da se se plemiči zvezali med seboj, da bi revere opeharili za njihovo pravice, kljub takim besedam, s katerimi bi se bil moral kmetom prav za prav prikupiti, je pa vaščane ločil od njega nikoli nedoločen, tajinstven, ki jih je opozarjal, da jim je duševno tuj. Proti tej tini, sodbi, ki je nikoli ničesar izrazil ni, se ni MacCreedy nikoli z nobeno besedo utrtil, in nihče ni vedel, če mu je bila sploh znana. Ob tihih večerih so ga videvali sedeti v čolnu pod obrazom, skalnim obrčnikom na grajskem ribniku, kakor da bi premljal o skriti krivici. Tudi popoval je, toda včasno samo eno edino pesem — "Deeški mlinar", ki je ob vsaki priliki zakrožil; prizadeval si je na vso moč, da bi v petju podal ves pomen pesmi, pričemer so se mu usta pod rjava beleži brki smešno pačila. Ljudje na grajski terasi so ga zlasti ponoči večkrat slišali, kako je z brezvečnimi glasom pel svojo pesem, vračajoč se s čolnom čez reko k svoji kuščici.

Nihče ni vedel natančno, odkod: je bil, čeprav so nekateri govorili o Irski, drugi so dejali, da je skotskega, in neki mož posebno bujne domisljije je bil mnenja, da je po rodnu Islandec. Ta skrivnost je črvičila vas — vas z belimi hi-

sicami in tenkim dimom, ki se je neprestano vil nad njimi, in njenim trudem severnim naglasom. Tudi je bil MacCreedy zelo skop v denarnih zadevah — nihče ni vedel, ali je imel veliko denarja ali malo.

Nekot, zgodaj spomladi, je proslil za dopust in izginil za meseč dne. Vrnili se je z ženo, mlado, blelo stvarico, ki je govorila južno naravo. Zanimiva oseba, ta gospa MacCreedy, zelo tiha, a v njenem obnašanju je bilo nekaj nezavestno posmehljivega in suženjskega občinka.

Včasih ob majskih jutrih je bilo opaziti njeni vitki postavo, ki se je zdebla, kakor da bi se utegnila v pasu zdajci prelomiti — ko je na virtu obesla perilo ali se sklanjala nad zelenjadnimi gredami. MacCreedy pa je stal na pragu in se z obrazom lastnika oziral po njej.

Morda je videl v njej znamenje zmage, zimage nad osamelostjo; ali pa mu je bila samo kakor priraste kapitala, ki ga je skrival v nogavicah. Imela ni nobenih priateljstev, kajti bila je MacCreedyjeva žena in je prišla z juga; pa tudi MacCreedy tega ni maral. Ce je bil zdoma, je brodarila ona, in ko je na cni strani strani izkrcala goste, so postala nekaj hipov negibno sklonjena nad veslom, in strmela z ljudmi, kakor da bi hotela čim prej prisluškovati njihovim stavljanjem; potem je zopet počasi odveslala čes vrline srebrne, temne vode, privezala čoln, zasenčila oči z roko in se zagledala v daljavo. MacCreedy je zahajal zvečer se vedno v krému, a ni nikdar govoril o svoji ženi in opazili so, kako je vsakogar prebadal s svojimi okroglimi očmi, kdor je vprašal po njej. Videti je bilo, kakor da bi imel na sumu, da mu jo hčete vzeti. Ta istagon, ki mu je veleval, da je skrival svoj denar v nogavicah, mu je tudi velel, da naj skrije svojo že-

(Nadaljevanje na 4. strani.)

MOČ, KI DRŽI PRESTOLE

Pravijo, da je prava moč, ki drži kitajsko vlado, v rokah Morrisa Abrahama Cohen. Cohen je bil siromašen deček v Londonu, zdaj je pa kitajski general in pomembni takoj v diplomaciji, kakor tudi v finančnem svetu. Med Kitajcem je prišel med vojno, ko je mobiliziral kitajske delavske odrede v Franciji. Postal je prijatelj dr. Sun-Jatsena in igral je zelo važno vlogo pri organizaciji kitajskih narodnih stran. Cohen je zagrinovljen v sovražnik komunizmu in edini beloročec v najmočnejši kitajski tajni organizaciji Kwop Tangu.

Cohen pa ni prvi Anglež, ki je pršel na Kitajskem do tolke moči. Pred njim je bil tam sir Robert Hart, ki je stopil v kitajsko službo leta 1859 in je postal l. 1863 generalni inspektor kitajskih carin. Kot taki je deloval polnih 40 let. Kitajski "modra knjiga" pravi o njem: — Je dobro podkovan v trgovskih zadevah, pravičen z vsemi, izkušen in odprt, zvest in iskren in Kitajski se je v polni meri zanašal na nj.

Nemu je sledil slavni poročevalec "Timesa" dr. G. Morrison, ki je postal l. 1912 politični svetovalec prezidenta kitajske republike. Morrison je napravil presentativno kariero. Kot 21 letni mladenec je vodil znanstveno ekspedicijo na Novo Gvinejo in zadela ga je krogla ki so mu jo potrgnili iz telesa sreča: 9 mesecev, ko je začel študirati medicino v Edinburghu. Po promociji je nastopil službo na nemškem parniku, pozneje je bil zaposten v rudnikih na španskem, postal je zdravnik serifa Wagana v Maroku in nazadnje je bil v Avstriji v ballarsko bolnico.

Harry Audrey de Vere MacLean je začel svojo kariero kot častnik v angleški armadi in je končal kot močenčinječnik za prestolom v Maroku. Bil je nizke postave, toda izredno močan in delal je lahko neprerogoma 19 ur na dan, ne da bi se utrudil. Čeprav je oslepel na eno oko, je bil izborni strelec, strejal pa vedno z levico. Maroški sultan je bil nekoč v Parizu in kupil je krasno kočijo. Pripeljal jo je domov na parniki, tam pa ni bil nikogar, ki bi jo vlekel, niti ceste, ki bi jo lahko poji prepeljal. MacLean je vlekel kočijo 120 milij dalec iz El Arasha do glavnega mesteca.

MacLean je sledil kapitan Belton, ki se je ponudil po izstopu iz angleške armade sultani Muaiju ei Hafidu. Sultan je takoj poslal ponj in mu pripravil 4000 vojakov, češ, naj pokeče, kaj zna. Belton se je takoj lotil dela in kmalu je postal vrhovni poveljnik maroške vojske.

Slavni Škot lord Cochrane, ki je rešil Južno Ameriko španske nadvade, je odpril Angležem v Južni Ameriki na stežaj vrata in mnogi so igrali in se igrali v tej bogati deželi važno vlogo. Znan je tudi primer admirala Powerja, ki je nedavno poveljeval brodovju republike Ekvador in je bil prezidentova desna roka. Tudi primer Angliežnice Gertrude Bellove, nekrona kraljice Mezopotamije, je splošno znan. Njeno ime je slovelo od Sredozemskega morja do Perzijskega zaliva ter od Rusije do Rdečega morja. V deželah, kjer imajo žene se zastre obraže in žive skoraj še suženjsko življenje je imela Bellona na posvetovanjih mogočnih poglavjarjev pustinje odločilno besedo.

Pogostem je prihajal v poštni urad ter je ure in ure tiko sedel tam v nekem topem, nezaslišanem brezupju. In še pozneje, še celo v najbolj veselih trenutkih svojih uspehov, ki jih je doživel v New Yorku, se ni mogel nikoli popolnoma rešiti teh strahotnih sene izza zidov jetnišnice.

Porter me je odpeljal v pisarno kazniškega duhovnika. Toda jaz nisem bil tam za rabo. Nisem se mogel pripraviti do tega, da bi začel polhajati v nedeljsko šolo. Kaplan me že takoj od prvega dne ni mogel videti. Bilo je v sredo popoldne in duhovnik je ravno šel z dvema jetniškoma skozi pisarno v svojo zasebno sobo. Eden teh dveh "izpreobrnjencev" je bil nemaren človek, nekakšen konjski tat, drugi je bil po poklicu umetnik nekega najbolj klavrnega varijeta ter je bil svoji ženi prezel vrat. Ne, to nista bila človeka moje vrste.

Molili bom, se je kaplan obrnil k meni.

Jaz nimam nič proti temu, sem odvrnil.

S črnim pogledom se je ozrl vame ter ves sled od tögote zakričal s svojim tenkim glasom:

— Kaj ne marate z nami' moliti?

— Ne, S to družbo ne.

Črnee — konjski tat, človek, ki je ženi prezel vrat, ter duhovnik so stopili v so-

PESNIK in BANDIT

Spisal

AL. JENNINGS

27

— No, polkovnik, vse nekam bolje izgledaš. Bog bodi zahvaljen, da potrebujejo ta tvoj solo. In je še pridušil svoj glas, ki je bil že itak sam zadržan šepet. — Meni se zdi, kamerad, da v tebi kipi pobožnega ognja. V župnikovi pisarni je neko mesto na razpolago. Ali znaš moliti?

Jaz nisem vedel, od česa sem bolj srečen: ali da bom smel zapustiti delavnico z njenimi svornjaki ali da se mi je Porter izkazal prav tako zvestega, kakor bi mu bil zvest ostal jaz, in da mi je spet pridobil mesto pri godbi.

— Ce znam moliti? Hudič naj me vzame, pa se kako! Seveda znam moliti, da ne le reši iz te prokletje delavnice! Ti nimaš pojma, koliko in kakšne molitve smo v skupaj dajali od sebe, samo da bi se rešili prisilnega dela.

Porter se je smehljal.

— Samo nikoli ne smeš mislit, da te pozabljam, polkovnik! Lahko mi verjamem, da sem znirom misil nate, kadar sem slišal kričati kakšno ubogo dušo, ki so jo trajalo v kleti tam spodaj.

Ozrl sem se v Porterja in presenečen sem bil nad silnim čuvstvom, ki je trepetalo v njegovem glasu. Ustnica so se mu tresle. Kakor nekakšna tepa groza mu je ležala čez obraz.

— Jaz ne bom mogel več dolgo vzdržati je dejal.

Porter je zelo poreček dajal izraza stdu in gnušu, s katerim ga je navdajal si stem kazni vjetnišči, dasi je moral vedeti o vseh teh nečloveških strahotah mnogo več kakor katerikoli drug jetnik.

Porter je bil tedaj že poldružno leto streljal v bolnici. Videl je vsa strašno razmerjajoča telesa, ki so jih na smrt pretegnjala ali napol zadavljena od vezi ali raztrganja od vode, primašali iz rabeljske kleti. Videl je, kako zdravnikov popravlja in šivajo premenjena človeška telesa samo zato, da bi mogla še dalje prenašati torture.

In kadar so potem ta bedna uničena bitja posegala po zadnjem sredstvu, da se kako v celici končajo, je moral spet spremljati zdravnika in mu jih je moral pomagati obujati v življenje. Skoraj slednjo noč je prislo do takšnih samomorilnih poizkusov. In pogostokrat so se tudi povsem posrečili.

Ceprav je bila njegova služba v bolnišnici razmeroma lahka, bi vendar najbrž ne bilo moglo nobeno delo tako zmrvitvi sreča človeka, kakršen je bil Porter kakor to neprestan srečevanje z najbolj vnebovpijočo bedo.

Pogostem je prihajal v poštni urad ter je ure in ure tiko sedel tam v nekem topem, nezaslišanem brezupju. In še pozneje, še celo v najbolj veselih trenutkih svojih uspehov, ki jih je doživel v New Yorku, se ni mogel nikoli popolnoma rešiti teh strahotnih sene izza zidov jetnišnice.

Porter me je odpeljal v pisarno kazniškega duhovnika. Toda jaz nisem bil tam za rabo. Nisem se mogel pripraviti do tega, da bi začel polhajati v nedeljsko šolo. Kaplan me že takoj od prvega dne ni mogel videti. Bilo je v sredo popoldne in duhovnik je ravno šel z dvema jetniškoma skozi pisarno v svojo zasebno sobo. Eden teh dveh "izpreobrnjencev" je bil nemaren človek, nekakšen konjski tat, drugi je bil po poklicu umetnik nekega najbolj klavrnega varijeta ter je bil svoji ženi prezel vrat. Ne, to nista bila človeka moje vrste.

Molili bom, se je kaplan obrnil k meni.

Jaz nimam nič proti temu, sem odvrnil.

S črnim pogledom se je ozrl vame ter ves sled od tögote zakričal s svojim tenkim glasom:

— Kaj ne marate z nami' moliti?

— Ne, S to družbo ne.

Črnee — konjski tat, človek, ki je ženi prezel vrat, ter duhovnik so stopili v so-

Ljubiteljem leposlovja

Cenik knjig vsebuje mnogo lepih romanov slovenskih in tujih pisateljev. Preglejte cenik in v njem boste našli knjigo, ki vas bo zanimala. Cene so zelo zmerne.

Knjigarna "Glas Naroda"

"GLAS NARODA"

216 W. 18 Street

NEW YORK

ČIN GOSPODA PIJA

ROMAN IZ ŽIVLJENJA.

Za Glas Naroda priredil I. H.

6

(Nadaljevanje).

Martine je izginil. Že več mesecov nikdo ne ve nič o njem. Zaradi svojega podjetja je mislil, da mora potovati v Ameriko in tam se ni več vrnil. Nobenega življenjskega znaka ni več o njem, medtem ko je prej redno pisal.

Pripravljalno prikima gospa Hedvika predse. Da, natančno se spominja, da je njen mož mnogokrat govoril o njem in kako je poznje reklo, da o njem nič več ne sliši, četudi je spočetka tako redno in pogosto pisal, tako da je pokojni Pij konečno v veliki neravnosti izrazil svojo začudenje zaradi prijateljeve lenobe v pišanju.

— In? — dihne gospa Hedvika pričakajoč nekaj strašnega.

— Da! — Jurij Lončar globoko dihne. — Zdaj prihajam k glavnemu točki: upniku inženirja Martinea je minila potrebeljivost. Sam je rabil denar za svoja nova podjetja. Zvedel sem o tem in tako je prišlo, da sem prevzel poročilo, ki se je glasilo na ime Pija Hrastnika in mu plačal znesek. Ta listina je sedaj že tri tedne v mojih rokah. Pred tremi tedni je potekla. Ker o gospodu Hrastniku nisem nenesar slikal, sem se moral pripeljati tusem. Ko sem včeraj prisel, se izvedel, da — da —

— Da arhitekta Pija Hrastnika ni več med živimi, — skonča gospa Hedvika. — Kot platno je bil bled njen obraz. Zdaj je veda, kaj je gnalo njenega moža v smrt. Ker je moral s svojim celim premoženjem plačati dolg svojega prijatelja, kateremu je v svoji lahkovostenosti preveč zamiral.

Zdaj je tudi razumela njegovo neskončano pismo. — Izgubljeno smo, — je pisal. In — ni več našel drugega izhoda, kot zgrabititi za smrtno orožje. Zdaj je bila njegova družina prepričena breznenemu upniku, ki ni pozal nsmiljenja, ki je mogoče čakal več let, da se je mogel maščevati.

— Z mrljcem se ne morete več pogajati.

— Gotovo ne, — pravi Lončar zaničljivo. — Toda z njegovimi dedili in to ste vi in njegovi otroci.

Gospa Hedvika za trenutek povesi svoje oči pred njegovim zmagoščavnim pogledom. Globoko, in težko diha. Zdaj je vedela, kaj bo prišlo. Zdaj je moral zdržati svoje dostenjanstvo in ponos, da ne bo imel zadoščanja videti jo pred seboj ponizano in uničeno.

— Sicer pa sem pred nekaj dnevi obvestil gospoda arhitekta, da imam njegovo poročilo v svojih rokah in sem ga vprašal, ako hoče zadevo poravnati ter sem ga pripravil na moj obisk, toda mi ni odgovoril.

— Ali ni odgovor, ki ste ga dobili, dovolj jasen? — mu odvrne jezno.

Lončar skromgne z rameni.

— Samo slabici zgrabijo za revolver, — mož, ki ima trd značaj, ne misli na to.

— Moj mož ni bil slabic! — odvrne gospa Hedvika jezno, ker je Lončar govoril trdo.

Zopet zmigne Lončar z ramo. Izroči ji listino.

— Prosim, ali hočete pogledati?

Komaj vidno se je trsejo roke, ko odpre listino. Motnih oči gleda nesrečno linstvo, na kateri je bila moževa pisava, ki jo je bilo težko brati — in takoj njegov podpis. — Ne da bi dalje preiskovala, je vedela, da je bilo vse pristno, nobena prevara, nobena goljufija, kar je bilo tako slično lahkovostenosti njenega moža, ki je vsem obljubil drugih tako naglo verjet.

In s tem je njo, vestno in skrbno ženo in razvajene otroke vrzel v revščino in jih izročil borbi za obstanek. Neizmerno mučeno je občutila prežeci pogled obiskovalec. Ni smel opaziti, kaj se godi v njeni notranjosti. Ne da bi se popolnoma zavedla, se ji zbudila novo upanje, da bo na kak način našla ugodno rešitev: stari prijatel Jesenko ji bo pomagal.

— Priznate podpis svojega soproga?

Kako plehko zveni njegov glas. Kako jo je zabolelo! Bolestno zavije obraz.

Gospa Hedvika samo molče prikima na njegovo vprašanje.

— In s tem tudi priznate, da prevzamete njegove obveznosti?

— Pač mi morate dovoliti, da se posvetujem s svojim odvetnikom.

— Nima nobenega pomena. In tega tudi ne boste želeli, da pride do kake sodniške obravnave.

— Tega nisem rekla.

— Zakaj tedaj vse te nepotrebne stvari, ki nas samo zadržujejo? Moj čas je kratek. To pismo vašega moža mora sedaj stopiti v veljavno, ker je oni, za katerega je bilo postavljeno poročstvo, izginilo.

— Objaviti je mogoče v časopisih in ga pozvati, — pravi gospa Hedvika naglo.

— To je vaša stvar, kakov tudi, kako se dogovorite z morebitni izgubljenim človekom. Mene vse to nič ne briga. Ker mi dolžnik ni plačal, stopi na njegovo mesto oni, ki je postavil poročstvo, ali njeni nasledniki.

Kako zmagoščavno so se započile njegove temne oči v njen blešči obraz! Kot bi hotele vedeti, kake misli tiče za njen čelom.

Ali je pričakoval, da ga bo prosila in moledovala, da bi jo nato zavrnil kratkih "Ne"? Gospa Hedvika ga je dobro poznala: in čakal je na ta trenutek. Zato mu te zmagne ni moga privočeti, če tudi bi za svoje oroke vse žrvovala.

To pa bilo brez koristi.

— Kako si mislite vendar to poravnavo?

— Saj je popolnoma vendar jasno: arhitekt Pij Hrastnik je za svojega prijatelja zastavil vse svoje premoženje — to hišo in svoj denar, o katerem ste mislili, da je tako varno naložen v hramilnici, — ni se mogel zadržati, da ne bi tega reklo, — saj ste poznali svojega moža, kako lahkomisljen je bil, zato se mora človek dvakrat čuditi, kako zgledno ste imeli v redu gospodinjstvo in sta pri tem tudi živel v veri, da se morete na moža popolnoma zanestis.

— Prosim, to ne spada tusem! Razgovarjam se vendar o služnih stvareh, — ga prekine.

— Oprostite! Hotel sem reči, da je ta hiša sedaj moja.

Ta hiša, ki je videla toliko ponosa in sreče, naj sedaj ne bi bila več njeni! Ne, tega ni mogla razumeti — to so bile samo neume in strašne sanje! Z roki so potegne preko čela, da bi pregnala česanje. Toda mož z bodečimi očmi in mrzlim nasmehom ni hotel izginiti in kar je govoril, je bila resnica! Morala se je ukloniti. Mož je imel prav in nobeno sodišče na svetu mu ne bi priznalo krivice!

Nadčloveško se premaguje gospa Hedvika. Videti ni smel, kaj je trpela. Zadnje dni je prenesla toliko hudega, da bo mogla tudi še to prestati, četudi ji je bilo, kot bi morala oddati ljubega otroka — tako se je čutila zraščeno s hišo — na denarno izgubo sploh ni mislila.

Po kratkem boju je zopet dobila oblast na seboj, tako da mu z jasnim, pa hladnim glasom stavi vprašanje:

— Kdaj mislite prevzeti svojo lastnino?

Začuden je pogleda.

(Dalje prihodnjic.)

PAR MESECEV ODPOČITKA V DOMOVINI

Ne samo večletne izkušnje, temveč tudi naša resna volja, da Vam zagotovimo ugodno potovanje z malimi stroški, Vam naj bo zadostno zagotovilo, da boste zadovoljni, če pišete nam za brezplačna pojasnila.

ČE SE PIJANEC V KOPRIVE ZVRNE

Iz St. Jerneja na Dolenskem poročajo:

Sedaj ko imamo pomlad v naših krajinah, se večer za večerom vračajo iz vinogradov skupine veselih kopačev, ki, kakor skrjanček, lepo prepevajo in vrisajo, da doni in se razlega po vsej širini dolini. Vsakdo rad pohiti se v vinske gorice, v bele hrame in zidanice, da tam ob kapljici rdečega cvička najde tolažbe in u tebujem sviščem skupinom težavam in bridkostim.

In kakor mnogi drugi srečni izvajenci in izbrane, tako je bil pretekli dni od gospodarja tudi naš dobrusni Janez povabljen, da sme pohititi z veselimi kopači v solnečne gorice in ondi tudi on oskusiti in preizkusiti opojno pičajo.

Vesel je teklo vince, opojno se lesketalo v velikih vrilih in hrupin napoju in zdravje so donele v čast povabljenemu gostu, ki je mogovno in košato sedel na stariskalnici v kotu.

Janez je pil, a kmalu je klonil njegov duh, da se je le še zadovoljno smehljal in končno sladko zadremal na svojem vzvišenem mestu. — Ob večeru pa, ko je bilo že dovolj zadosten, so se veseli moje vracali na svoje domove in so tudi pijanega Janeza odpeljali domov. Pred domačo hišo so ga odložili in samega preustili nadaljnji usodi.

Mož je tipal po zidu, se gugaje pomikal dalje in končno odprne vrata —

— Aha, zdaj sem doma, — je zadovoljno zamrmljal sam pri sebi. — Vstani stara in skuhaj črno kave! Več grozansko me nekaj črvic in vije tu notri v želodcu! — Toda, komaj je ponižno željo, izrekel, že ga je nekaj, kakor z metlo udarilo po glavi, da se je optekel in zrušil po trnih teh Zakolobaril je z rokama proti nevidnemu sovražniku, ujel in prestregel v zraku besno motivo in že spoznal v njem —

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil storil, kar sem storil, bi jo bil izgubil. Vso jesen že

— Če ne bi bil